

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudkyní JUDr. Kateřinou Mrázovou, Ph.D. v právní věci

žalobkyně: **N. S.**

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra ČR, odbor azylové a migrační politiky**
sídlem Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 22. 11. 2018, č. j. OAM-162/ZA-ZA06-ZA10-PD3-2012,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ČR ze dne 22. 11. 2018, č. j. OAM-162/ZA-ZA06-ZA10-PD3-2012, **se ruší** a věc se vrací k dalšímu řízení žalovanému.
- II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení shora specifikovaného rozhodnutí žalovaného (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný rozhodl o žádosti žalobkyně o opakované prodloužení již udělené doplňkové ochrany tak, že se podle § 53a odst. 4 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“), tato doplňková ochrana neprodluhuje.

2. Předmětnou žádost o prodloužení doplňkové ochrany na území ČR žalobkyně podala dne 26. 7. 2018. V žádosti žalobkyně uvedla, že důvody, pro které se nemůže vrátit do země původu, nadále trvají, a to stejně, jako její obavy z případného návratu. Na podporu svých tvrzení žalobkyně k žádosti přiložila důkazní materiál v podobě aktuálních zpráv organizací monitorujících dodržování lidských práv v Bělorusku, jež měly podpořit tvrzení žalobkyně o nebezpečné tamější situaci.
3. Doba trvání doplňkové ochrany žalobkyně byla opakovaně prodlužována, a to rozhodnutími správního orgánu ze dne 1. 10. 2014 (v právní moci dne 22. 10. 2014) a ze dne 29. 9. 2016 (v právní moci dne 4. 10. 2016), naposledy s platností do 23. 10. 2018.
4. K udělení mezinárodní ochrany ve formě doplňkové ochrany a k jejímu následnému opakovanému prodloužení bylo u žalobkyně přistoupeno z důvodu hrozícího nebezpečí vážné újmy v zemi jejího původu. Žalovaný konkrétně shledal, že vzhledem k nepříznivé bezpečnostní situaci v Bělorusku, která se vyhrtila po prezidentských volbách v prosinci 2010, nebylo možné v případě návratu žalobkyně do vlasti jednoznačně vyloučit, že by mohla být vystavena přímému a bezprostřednímu nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. K prodlužování doplňkové ochrany docházelo na základě žádosti žalobkyně ve smyslu § 53a odst. 4 zákona o azylu, podle něhož se osobě požívající doplňkové ochrany prodlouží doba doplňkové ochrany nejméně o 2 roky, pokud takové osobě i nadále hrozí vážná újma a nenastanou-li důvody pro její odejmutí.
5. Žalovaný v napadeném rozhodnutí konstatoval, že žalobkyni byla doplňková ochrana udělena z důvodu hrozícího nebezpečí vážné újmy v zemi jejího původu, neboť vzhledem k nepříznivé bezpečnostní situaci v Bělorusku, která se vyhrtila po prezidentských volbách v prosinci 2010, nebylo možné v případě návratu žalobkyně do vlasti jednoznačně vyloučit, že by mohla být vystavena přímému a bezprostřednímu nebezpečí vážné újmy. Nyní však podle žalovaného jednoznačně vyplynulo ze shromážděných podkladů a informací o situaci v Bělorusku (zprávy o zemi – Bělorusko: Transformační index Bertelsmannovy nadace 2018, Informace Jamestown Foundation/Euroasia Daily Monitor, Zpráva Freedom House – svoboda ve světě 2018), že v období od udělení doplňkové ochrany žalobkyni došlo v Bělorusku k pozitivnímu vývoji stran bezpečnostní situace, a tak žalobkyni již nic nebrání v tom, aby se do své vlasti vrátila. Tento závěr žalovaný učinil přesto, že žalobkyně ve své výpovědi ze dne 17. 10. 2018 uvedla, že se situace v zemi původu nezměnila, nýbrž naopak zhoršila, prezident Lukašenko je stále u moci, a není vidět žádná změna k lepšímu. I přesto žalovaný trval na tom, že se situace v zemi původu žalobkyně od doby udělení a prodloužení doplňkové ochrany zlepšila. Přitom žalovaný poukázal na neurčitou výpověď žalobkyně, která podle něj neposkytla žádná relevantní fakta, jenž by mohla údajným potížím ve vlasti nasvědčovat. Žalobkyně uvedla pouze obecné obavy s tím, že by jí mohli uvěznit za cokoliv a z jakéhokoli důvodu. Žalobkyně nedisponovala žádnými relevantními informacemi ohledně předvolávání její dcery na policii a zjišťování informací o rodičích, současně z výpovědi žalobkyně nevyplynulo, že by její dcera měla v souvislosti s předvoláním na policii nějaké problémy. Pokud se policisté vyptávali na žalobkyni a jejího manžela, tak z toho nebylo možné dovodit, že by mohla mít žalobkyně v případě jejího návratu do vlasti nějaké problémy. Tvrzení žalobkyně se zakládalo pouze na subjektivních domněnkách. Dále nebylo vysvětleno, jak

by vnuk žalobkyně měl být ve škole utiskován, ten naopak nyní navštěvuje jinou školu, kde je vše v pořádku. Žalobkyně tedy neposkytla žádné relevantní skutečnosti, na jejichž základě by bylo nutné přehodnotit závěry žalovaného. Současně nic nenasvědčuje tomu, že by měla být žalobkyně v případě svého návratu do vlasti jakkoliv postižena za svůj pobyt v zahraničí nebo v souvislosti s řízením o mezinárodní ochraně. Neúspěšní žadatelé o azyl mohou být předmětem zájmu jen v případě, že běloruské státní orgány o absolvování této procedury vědí. Žalovaný proto uzavřel, že žalobkyni v případě jejího návratu do vlasti nehrozí nebezpečí vážné újmy dle § 14a zákona o azylu, pročez byla žádost žalobkyně o prodloužení doplňkové ochrany zamítnuta a doplňková ochrana žalobkyni nebyla prodloužena v souladu s § 53a odst. 4 zákona o azylu.

II. Shrnutí žalobní argumentace

6. Žalobkyně v podané žalobě uvedla, že nesouhlasí s rozhodnutím o neprodloužení doplňkové ochrany, která jí byla udělena dne 23. 10. 2013 (na jeden rok) a prodloužena dne 22. 10. 2014 a dne 4. 10. 2016 (prodloužena vždy o 2 roky, naposledy do 23. 10. 2018).
7. Žalobkyně podala žádost o prodloužení doplňkové ochrany dne 26. 7. 2018 a ve své žádosti se snažila doložit špatnou situaci v Bělorusku tak, že odkázala na zprávu Human Rights Watch ze dne 25. 6. 2018 a na zprávu Amnesty International ze dne 26. 11. 2016. Ve správním řízení byl s žalobkyní dále učiněn dne 17. 10. 2018 pohovor, při němž žalobkyně vylicila své důvodné obavy z návratu do Běloruska.
8. Žalovaný vycházel při posouzení situace žalobkyně z výroční zprávy Human Rights Watch ze dne 2018 – Bělorusko ze dne 18. 1. 2018, dále z Informace MZV ČR ze dne 27. 4. 2018, Informace OAMP – Bělorusko: Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 3. 6. 2018, dále Zprávy Freedom House: Svoboda ve světě 2018 – Bělorusko z ledna 2018, Informace Jamestown Foundation/Euroasia Daily Monitor – Shrnutí uplynulého roku: Bělorusko usiluje o větší národní konsolidaci ze dne 18. 1. 2018 a dále ze Zprávy o zemi – Bělorusko: Transformační index Bertelsmannovy nadace (BTI) 2018 z ledna 2018. Na základě těchto zdrojů informací dospěl žalovaný k závěru, že došlo k takovým zásadním a trvalým změnám situace v Bělorusku, a to ve vztahu k žalobkyní prezentovaným potížím, že udělení doplňkové ochrany již nebylo zapotřebí.
9. Žalobkyně dále vyjádřila zásadní nesouhlas s argumentací žalovaného, neboť situace se v Bělorusku oproti minulým rokům nijak nezlepšila. Stále dochází k zadržování osob bez udání důvodu a k porušování základních lidských práv. Důvody, proč se žalobkyně nemůže vrátit do země původu, nadále trvají, a to stejně tak, jako její obavy z případného návratu. Na podporu svých tvrzení žalobkyně odkázala na Zprávu Amnesty International ze dne 11. 9. 2018, jenž sumarizuje výkon hlavních lidských práv v Bělorusku za období let 2013 – 2018. Organizace Amnesty International ve své zprávě uvádí, že v rozhodném období běloruské státní orgány nadále porušují základní lidská práva, včetně práva na pokojné shromažďování, sdružování, jakož i práva na osobní svobodu a osobní bezpečí. Bělorusko nadále pokračuje v ukládání trestů smrti a v tajných popravách.
10. Dále žalobkyně poukázala na Zprávu organizace Human Rights Watch ze dne 25. 6. 2018, kterou rovněž připojila ke své žádosti o prodloužení doplňkové ochrany. Z této zprávy mj.

vyplývá, že běloruská vláda pokračuje ve vzoru systematického útlaču a nedodržování či porušování lidských práv. Situace v Bělorusku je tedy nadále stejná a není zde vidina žádného pokroku či nápravy ohledně lidských práv. Bělorusko konzistentně ignoruje výzvy OSN a lidskoprávních organizací k ukončení používání trestu smrti. Vláda v Bělorusku však pokračuje ve výkonu trestů smrti na lidech.

11. Také ze Zprávy o zemi Bělorusko: Transformační index Bertelsmannovy nadace (BTI) 2018 z ledna 2018, jenž sám žalovaný v napadeném rozhodnutí citoval, vyplývá, že v Bělorusku se nijak zásadně nezměnil stav demokratických institucí a lidských práv během předmětného období.
12. S ohledem na výše uvedené žalobkyně soudu navrhla, aby napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

III. Vyjádření žalovaného k žalobě

13. V písemném vyjádření k žalobě žalovaný uvedl, že popírá oprávněnost žalobních námitek a nesouhlasí s nimi, neboť neprokazují, že by žalovaný porušil ustanovení správního řádu, zákona o azylu, mezinárodní závazky ČR nebo zásady správního řízení. Žalovaný odkázal na obsah správního spisu, podanou žádost o udělení mezinárodní ochrany, výpověď žalobkyně, informace o zemi původu žalobkyně a konečně i napadené rozhodnutí žalovaného. Z uvedeného vyplývá, že žalovaný postupoval v souladu se zákonem o azylu a správním řádem, nelze tedy považovat napadené rozhodnutí za vadné nebo nezákonné.
14. Žalovaný zjistil skutečný stav věci, zabýval se všemi okolnostmi, které žalobkyně v průběhu správního řízení sdělila, a opatřil si potřebné podklady pro vydání rozhodnutí, které je zcela dostatečné i aktuální.
15. Žalobkyni byla doplňková ochrana udělena z důvodu zhoršené bezpečnostní situace v Bělorusku po prezidentských volbách v roce 2010, kdy nebylo možné vyloučit, že by tato mohla být vystavena přímému a bezprostřednímu nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. Jak vyplývá z použitých informací o Bělorusku, v období od udělení doplňkové ochrany žalobkyni došlo v Bělorusku k podstatnému zlepšení bezpečnostní situace, pročez žalobkyni nic nebrání v tom, aby se do Běloruska vrátila zpět. Žalobkyně nikdy nebyla členkou politické strany, organizace či hnutí, nebyla politicky aktivní a ani se aktivně neúčastnila veřejného života. S běloruskými státními orgány žádné problémy neměla. Že by měla být žalobkyně v případě jejího návratu do země původu zadržena nebo dokonce uvězněna, jsou pouze nepodložené spekulativní domněnky. Trest smrti nebo tajná poprava žalobkyni nehrozí. Neexistují žádné důvody, pro které by bylo možné se domnívat, že by žalobkyně měla být po návratu do země původu vystavena jakémukoliv nezákonnému postupu ze strany běloruských státních orgánů. Je sice pravdou, že v Bělorusku ještě není v současné době dodržování lidských práv na požadované úrovni, avšak je třeba každou žádost posuzovat individuálně, což se také v případě žalobkyně stalo. Žalovaný nezjistil, že by žalobkyni hrozilo reálné nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a zákona o azylu.

16. Rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany dle § 53a odst. 4 zákona o azylu bylo v případě žalobkyně učiněno v souladu se zákonem, neboť již není třeba nadále doplňkovou ochranu prodloužovat. Jelikož žalobkyni byla v roce 2013 udělena pouze subsidiární doplňková ochrana z výše citovaných důvodů, kterou následně žalovaný opakovaně prodloužoval, musela být žalobkyně srozuměna s tím, že tato doplňková ochrana již nemusí být v budoucnosti prodloužena, k čemuž také došlo. Žalobkyně nebyla zkrácena na svých právech a současně nesplňuje podmínky pro prodloužení doplňkové ochrany.
17. Žalovaný s ohledem na výše uvedené soudu navrhl, aby žalobu jako nedůvodnou zamítl.

IV. Posouzení věci krajským soudem

18. Zdejší soud přezkoumal za podmínek uvedených v § 51 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), bez nařízení jednání (účastníci řízení vyjádřili souhlas s takovým postupem a krajský soud současně nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné), v rozsahu uplatněných žalobních bodů napadené rozhodnutí žalovaného, jakož i řízení předcházející jeho vydání, a shledal, že **žaloba je důvodná.**
19. Předmětem soudního přezkumu bylo rozhodnutí žalovaného, kterým žalobkyni nebyla prodloužena doplňková ochrana na území ČR ve smyslu § 53a odst. 4 zákona o azylu.
20. Podle § 53a odst. 4 zákona o azylu, je osoba požívající doplňkové ochrany oprávněna požádat o prodloužení doby, na kterou je doplňková ochrana udělena. Ministerstvo prodlouží dobu, po kterou je udělena doplňková ochrana, v případě, že osobě požívající doplňkové ochrany i nadále hrozí vážná újma (§ 14a) a nenastanou-li důvody pro její odejmutí (§ 17a). Doplňková ochrana se prodloužuje nejméně o 2 roky; je-li důvodné nebezpečí, že by osoba požívající doplňkové ochrany mohla závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo ho již narušuje, prodlouží se doplňková ochrana o 1 rok.
21. Podle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, hrozilo by mu skutečné nebezpečí vážné újmy podle odst. 2, a nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem.
22. Podle § 14a odst. 2 zákona o azylu se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje a) uložení nebo vykonání trestu smrti, b) mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, c) vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo d) pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR.

23. Podle § 17a odst. 1 písm. a) zákona o azylu se doplňková ochrana odejme, pokud okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňková ochrana není zapotřebí.
24. Podle § 17a odst. 2 zákona o azylu platí, že při posuzování důvodů uvedených v odst. 1 ministerstvo přihlédne k tomu, zda změna okolností je tak významná a trvalé povahy, že osobě požívající doplňkové ochrany již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu. Dále se přihlédne k tomu, zda osoba požívající doplňkové ochrany uvede závažné okolnosti podložené předchozí vážnou újmu odůvodňující odmítnutí ochrany státu, jehož je státním občanem.
25. Soud ze správního spisu zjistil, že žalobkyně požádala o prodloužení doplňkové ochrany dne 26. 7. 2018 s tím, že uvedla, že důvody, pro které se nemůže vrátit do země původu, a pro které jí byla udělena doplňková ochrana, stále trvají, stejně jako obavy žalobkyně z případného návratu. Doplňková ochrana byla žalobkyni udělena na dobu 12 měsíců rozhodnutím žalovaného ze dne 18. 10. 2013, č. j. OAM-162/ZA-ZA06-ZA14-2012 (v právní moci dne 23. 10. 2013). Doba trvání doplňkové ochrany byla žalobkyni opakovaně prodloužena rozhodnutími žalovaného, a to jednak ze dne 1. 10. 2014, č. j. OAM-162/ZA-ZA06-HA-PD1-2012 (v právní moci dne 22. 10. 2014), a rozhodnutím ze dne 29. 9. 2016, č. j. OAM-162/ZA-ZA06-ZA17-PD2-2012 (v právní moci dne 4. 10. 2016). Poslední prodloužení doplňkové ochrany bylo platné do 23. 10. 2018. K udělení doplňkové ochrany a jejímu následnému opakovanému prodloužení bylo přistoupeno z důvodu hrozícího nebezpečí vážné újmy v zemi původu žalobkyně. Konkrétně vzhledem k nepříznivé bezpečnostní situaci v Bělorusku, která se vyhrotila po prezidentských volbách v prosinci 2010, kdy nebylo možné v případě návratu žalobkyně do vlasti jednoznačně vyloučit, že by mohla být vystavena přímému a bezprostřednímu nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a odst. 2 písm. b) zákona o azylu.
26. Z prvotního rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 10. 2013 o udělení doplňkové ochrany žalobkyni ve smyslu § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, jenž bylo rovněž založeno ve správním spise, krajský soud ještě konkrétně zjistil, že se žalovaný v rozhodnutí rovněž zabýval otázkou hrozby vážné újmy v případě návratu žalobkyně do vlasti ve spojení s obavami z postihu žalobkyně za podání žádosti o mezinárodní ochranu. Ze shromážděných informací v uvedeném rozhodnutí žalovaný dovodil, že běloruské úřady důvody dlouhodobého pobytu svých občanů v zahraniční přímo nezkontrolují a obvykle se tedy těmto občanům podaří neúspěšnou žádost o mezinárodní ochranu utajit. Pak tito lidé v zemi původu nečelí žádné diskriminaci. Pokud by se však k běloruským úřadům tato informace o neúspěšné žádosti o mezinárodní ochranu dostala, mohl by takový žadatel být obviněn z diskreditace republiky dle trestního zákoníku. Dle dostupných informací MZV ČR však toto ustanovení trestního zákoníku nebylo dosud proti neúspěšným žadatelům o mezinárodní ochranu využito. Současně žalobkyně potvrdila, že její cestovní pas s výjezdním vízem uděleným českým azylovým zařízením běloruské státní orgány nikdy neviděly, neboť jej zničila. Při pobytu v Rusku se jí přes známé podařilo vyřídit si nový cestovní pas a české turistické vízum. Přesto však později na běloruské hranici v Brestu měla potíže, které pomocí úplatku vyřídil její manžel, co však za těmito komplikacemi stálo, přesně žalobkyně nevěděla. Kontaktování příbuzných v Bělorusku běloruskými státními orgány žalobkyně dala do souvislosti se svým zadržením po přiletu z ČR do

Moskvy. I přes uvedené podivnosti nakonec žalovaný v citovaném rozhodnutí ze dne 18. 10. 2013 dospěl k závěru, že za samotné podání žádosti o mezinárodní ochranu žalobkyni v případě jejího návratu do vlasti nehrozí postih ani vážná újma ve smyslu zákona o azylu. Přesto žalovaný dále konstatoval nové restriktivní legislativní novely zákonů, zintenzivnění vládního dohledu nad organizacemi a aktivisty občanské společnosti, věznění minimálně 12 politických vězňů, další obvinění z mučení a špatného zacházení ve vazbě, nesvobodné a nespravedlivé parlamentní volby v roce 2012, jejichž výsledkem byl zákonodárny sbor bez zastoupení opozice, režim prezidenta Lukašenka nadále tvrdě zasahuje proti všem formám protestu, jsou zabavovány kanceláře lidskoprávních organizací, probíhají policejní razie v kancelářích opozičního hnutí, jsou zatýkáni organizátoři internetového odporu vůči prezidentovi, bývají zadržováni novináři atd. Po zhodnocení zcela první výpovědi žalobkyně a posouzení jejích hlavních motivů k podání žádosti o doplňkovou ochranu žalovaný dospěl v roce 2013 k závěru, že vzhledem k nastalé nepříznivé bezpečnostní situaci v Bělorusku po prezidentských volbách v roce 2010, nelze jednoznačně vyloučit v případě návratu žalobkyně do vlasti, že by mohla být vystavena přímému a bezprostřednímu nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. Na základě těchto důvodů byla tedy žalobkyni udělena doplňková ochrana.

27. Rozhodnutím žalovaného ze dne 1. 10. 2014 byla doplňková ochrana žalobkyni prodloužena o dobu 24 měsíců. Z tohoto velmi stručného rozhodnutí vyplynulo, že žalovaný neshledal na základě prostudování a posouzení informací o politické a bezpečnostní situaci v Bělorusku a rovněž stavu dodržování lidských práv v této zemi, že by zde došlo k podstatné změně situace s ohledem na popsané potíže žalobkyně. Z informace MZV ČR ze dne 29. 5. 2014 vyplynulo, že pozornost státních orgánů vůči osobě, která buď zažádala o mezinárodní ochranu, nebo se vrací do Běloruska po dlouhodobém pobytu v zahraničí, totiž závisí hlavně na tom, do jaké míry byla tato osoba před svým odjezdem či během pobytu v zahraničí aktivní na území Běloruska. Státní orgány nevěnují pozornost aktivitám svých občanů v zahraničí, které nemají přímý dopad na dění v Bělorusku, nýbrž aktivitám na tamním území. Míra případných represí tedy souvisí s aktivitami, které může režim považovat za nebezpečné, přičemž není rozhodující, zda jde o aktivity minulé či současné. I krátkodobá administrativní zadržení jsou potenciálně nebezpečná z důvodu možných provokací ze strany KGB vůči zadrženým, kteří se pak dopouští kázeňských přestupků, za které jsou tresty prodlužovány, či pak hrozí trestněprávní postih. Jsou známy i případy, kdy jsou aktivisté propuštěni a opětovně z jiné příčiny okamžitě zadrženi. Používány jsou i různé formy nátlaku na aktivisty, aby se do Běloruska nevraceli. Jde například o neustálé návštěvy policie v místě bydliště, v případě žen hrozby sexuálního násilí či návštěvy sociálních pracovníků v bytě a hrozba odebrání dítěte v případě, že rodina zanedbá péči o dítě. Bylo očekáváno také to, že hrozba preventivních opatření proti aktivistům vracejícím se do Běloruska bude zvyšována s ohledem na blížící se prezidentské volby. V Bělorusku dosud nedošlo k podstatnému zlepšení situace, naopak poměry jsou natolik neuspokojivé, že nezaručují například spravedlivě vedený soudní proces. Vůči obyvatelům Běloruska dochází k hrubému zacházení ze strany policejních orgánů nebo k nespravedlivému zadržování účastníků demonstrací. Žalovaný pro případ návratu žalobkyně do vlasti uvedl, že opět nelze v této souvislosti vyloučit závažné problémy s běloruskými státními orgány, jejichž dopad na život či zdraví žalobkyně není schopen žalovaný předvídat. Z tohoto důvodu žalovaný

považoval za nadbytečné provádět pohovor se žalobkyní k předmětné žádosti o prodloužení doplňkové ochrany. Na základě výše uvedeného žalovaný konstatoval, že důvody, pro které byla žalobkyni udělena doplňková ochrana, trvají i nadále, a v případě žalobkyně ani nenastaly okolnosti odůvodňující odnětí této formy mezinárodní ochrany.

28. Z posledního rozhodnutí žalovaného o prodloužení doplňkové ochrany žalobkyni ze dne 29. 9. 2016 vyplývá, že žalovaný shromáždil ohledně politické a bezpečnostní situace v Bělorusku a stavu dodržování lidských práv v této zemi mnoho relevantních informací. Po prostudování a posouzení shromážděných informací dospěl k závěru, že v Bělorusku nedošlo k podstatné změně situace s ohledem na potíže žalobkyně. Z toho důvodu žalovaný dále považoval za nadbytečné provedení pohovoru se žalobkyní k jí podané žádosti o prodloužení doplňkové ochrany. Po porovnání shromážděných informací se skutečnostmi uváděnými žalobkyní v řízení o udělení doplňkové ochrany, dále v následném řízení o prodloužení doplňkové ochrany a též v současně vedeném řízení o žádosti o prodloužení doplňkové ochrany žalovaný konstatoval, že důvody, pro které byla žalobkyni udělena doplňková ochrana, trvají i nadále, a v případě žalobkyně ani nenastaly okolnosti odůvodňující odnětí této formy mezinárodní ochrany.
29. Ze správního spisu soud dále zjistil, že žalovaný provedl dne 17. 10. 2018 za přítomnosti tlumočnice z ruského jazyka pohovor se žalobkyní k její žádosti o prodloužení doplňkové ochrany. Žalobkyně uvedla, že v roce 2012 požádala v ČR o mezinárodní ochranu kvůli problémům v Bělorusku, neboť tam nemohli klidně žít. Mohli být ve vězení nebo neznámo kde. V ČR se žalobkyně cítí v bezpečí. Rovněž děkuje ČR za ochranu, kterou jí poskytla. Nadále se bojí vrátit do Běloruska. V ČR pracuje a dokáže se zabezpečit. S manželem již žalobkyně přemýšlela o podání žádosti o trvalý pobyt v ČR, avšak u toho není jasné, jak to dopadne. Rozhodli se zůstat v ČR, neboť ta jim poskytla dobrou ochranu. Žalobkyně dále sdělila, že okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany, se v jejím případě nezměnily, s manželem očekávali, že se v Bělorusku něco změní, avšak ukázalo se, že je to naopak a stav se v zemi ještě zhoršil. Stále dochází k potlačování lidských práv. Dcera žalobkyně žije a pracuje v Bělorusku a má kvůli svým rodičům hodně nepříjemností. Někdy si ji předvolávají na pohovor k oněm orgánům KGB, což se odráží i na jejím zdravotním stavu. Bojí se, že přijde o práci. V Bělorusku není žádné zlepšení, není zatím možné se tam vrátit a pokračovat v životě v Bělorusku. Žalobkyně má z toho strach. Její dcera byla naposledy předvolána na KGB před 4 měsíci. Dcera jí neřekla přesná data, kdy a proč byla předvolána, avšak žalobkyně pochopila, že se ten pohovor týkal jí a jejího manžela. Vyptávali se dcery, zda něco ví o rodičích a zda o nich může něco říci. Vyptávali se na rodiče dlouhodobě, v podstatě od chvíle, kdy požádali o ochranu, a to kvůli těm důvodům, které již uváděli v minulosti. Žalobkyně měla především na mysli nebezpečný život ve své vlasti. KGB se po žalobkyni ptá právě kvůli těm důvodům, pro které žádala o politický azyl. Když pak požádali o zpětvzetí žádosti o mezinárodní ochranu, bylo v jejich pase vyznačeno, kde se v ČR nacházeli, a dále bylo jasné, že žádali o mezinárodní ochranu. Do Běloruska nemohli odcestovat, neboť jejich doklady nebyly v pořádku. Probíhala tam silná kontrola. Proto odjeli do Ruska, kde strávili přibližně rok a přes dobrého známého si zde vyřídili nové pasy a posléze se vrátili do ČR. K dotazům na to, proč se po žalobkyni KGB ptá, žalobkyně odpovídala, že už o tom hovořila mnohokrát během minulých pohovorů a je pro ni nepříjemné si znovu vše vybavovat a vzpomínat na to. Je však možné, že KGB informace o nich zjistila přes Rusko, přičemž zjistili, že byla žalobkyně

s manželem v azylovém řízení na území ČR. V Rusku byli zadrženi a ptali se jich na detaily a důvody jejich cesty. Také z razítka v jejich pase zjistili, kde byli. Jelikož byli v Rusku s manželem zadrženi kvůli zjištění totožnosti, báli se vrátit domů. V Rusku bydleli u jednoho dobrého známého, avšak nemohli se u něj zdržovat dlouho, neboť Rusko a Bělorusko jsou vzájemně spolupracujícími zeměmi. Nechtěli známého ohrozit a způsobit mu problémy. Dcera o svých předvoláních na policii nechce mluvit, žalobkyně tedy nemůže předložit žádné předvolání. KGB chodila k dceři žalobkyně poměrně často, posílali tam lidi v civilu, aby se po nich neoficiálně vyptávali. Dcera kvůli tomu změnila adresu pobytu, avšak byla kontaktována v práci s tím, aby se dostavila na policii. K dceři chodili policisté v civilu, zpočátku chodili velmi často, později se situace trochu uklidnila a přicházeli po určité době. Po přestěhování dcery na jinou adresu se policisté vyptávali sousedů na to, zda se žalobkyně s manželem v Bělorusku neobjevili a zda o nich něco nevědí. Dceři nebyla celá situace příjemná, protože po určitou dobu s rodiči vůbec nekomunikovala. Vše se podepsalo na zdravotním stavu dcery, která začala špatně spát, navštěvuje psychologa, a také jiné lékaře. Rovněž syn dcery začal mít problémy ve škole, začal být utiskován, a to kvůli hledání prarodičů. Po změně školy je situace kolem vnuka prozatím v pořádku. V případě návratu do vlasti se žalobkyně obává možnosti strávit zbytek svého života ve vězení, dále se obává, zda si bude moci vůbec najít práci a jestli vzhledem ke svému věku by mohla dostat důchod. Návratu se však žalobkyně velmi bojí a neví, jak by tam mohla žít. Již při výjezdu z Ruska měli s manželem problémy, na hranicích jim dělali problémy, vzali jim pasy. Žalobkyně se dále obává toho, že v zemi původu bude uvězněna, a to z jakéhokoli důvodu, který by si běloruské úřady vymyslely. Mohla by být také předvolána na výslech a už by se z něj nevrátila. K otázkám žalovaného žalobkyně uvedla, že tak to v Bělorusku chodí. Dokud vládne prezident Lukašenko, nevidí žalobkyně žádnou možnost pro změnu k lepšímu. Nechce strávit zbytek života ve věznici nebo v psychiatrické nemocnici, kde se s lidmi baví úplně jinak, vyvíjejí nátlak na psychiku člověka a na jeho duševní stav. V Bělorusku je podle žalobkyně nyní situace horší než dříve, a to ve všem. Lidská práva jsou porušována, normálním lidem či důchodcům jsou zadržovány výplaty nebo důchody. Lidem účastnícím se stávek jsou ukládány postihy, pokuty, některým dokonce trest odnětí svobody. Neustále dochází k pronásledování lidí. K dotazu žalovaného žalobkyně uvedla, že informace čerpá z internetu, a také se utajeně baví s dcerou. Doplnková ochrana byla žalobkyni původně udělena z důvodu tehdejší obecně špatné situace v Bělorusku. Žalovaný však aktuálně uvedl, že podle veřejně dostupných informací se nyní situace v Bělorusku zlepšila. Žalobkyně k tomu sdělila, že neví, v čem se měla situace zlepšit, neboť ona sama změnu k lepšímu nevidí. Domnívá se, že by v případě svého návratu do vlasti měla potíže i nyní, a to přesto, že Bělorusko opustila již před 6 lety. Důvodem je to, že se o ni v Bělorusku stále zajímají. Žalobkyně popřela, že by proti ní bylo zahájeno v Bělorusku trestní řízení. Ke své osobní situaci žalobkyně uvedla, že se v jejím případě nic nezměnilo, žije stále s manželem, oba pracují a jsou na území ČR spokojeni. Zdravotní stav žalobkyně je dobrý a psychicky je již také v pořádku. Pouze se bojí o dceru. V ČR bylo obtížné najít si práci s dokladem o doplnkové ochraně, nechtěli je zaměstnat, vyzývali je, ať přijdou, až budou mít trvalý pobyt. Problematický byl rovněž věk, neboť manžel žalobkyně již bude v důchodovém věku.

30. V napadeném rozhodnutí žalovaný poukázal na to, že při posuzování případu žalobkyně vycházel především ze spisového materiálu ve věci udělení mezinárodní ochrany, dále z obsahu žádosti žalobkyně o prodloužení doplnkové ochrany, protokolu o pohovoru se

žalobkyní a dále z informací, které shromáždil v průběhu správního řízení ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Bělorusku. Konkrétně vycházel z Výroční zprávy Human Rights Watch 2018 – Bělorusko ze dne 18. 1. 2018, z Informace MZV ČR ze dne 27. 4. 2018, Informace OAMP – Bělorusko: Bezpečnostní a politická situace v zemi ze dne 3. 7. 2018, Zprávy Freedom House: Svoboda ve světě 2018 – Bělorusko z ledna 2018, Informace Jamestown Foundation/Euroasia Daily Monitor – Shrnutí uplynulého roku: Bělorusko usiluje o větší národní konsolidaci ze dne 18. 1. 2018, Zprávy o zemi – Bělorusko: Transformační index Bertelsmannovy nadace (BTI) 2018 z ledna 2018. Pokud žalobkyně odkazovala na Informaci Amnesty International ze dne 26. 11. 2016, pak z té správní orgán údajně nevycházel z důvodu její neaktuálnosti. K uvedenému výčtu zdrojů informací, které žalovaný ve věci shromáždil a z nichž vycházel, krajský soud uvádí, že nejde o zcela aktuální a dostatečné informace, které by prokazovaly tvrzené aktuální zlepšení situace v Bělorusku, a to zejména ve vztahu k životu, životním potížím a obavám žalobkyně.

31. Ve věci bylo zásadní posouzení, zda žalobkyni, coby osobě požívající doplňkové ochrany, i nadále hrozí vážná újma (§ 14a zákona o azylu) a nejsou-li naplněny důvody pro odejmutí doplňkové ochrany (17a zákona o azylu). Bylo tedy podstatné zjistit, zda žalobkyni i nadále hrozí v případě jejího návratu do vlasti skutečné nebezpečí vážné újmy, konkrétně v porovnání s obsahem rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany ze dne 18. 10. 2013 a rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany ze dne 1. 10. 2014 a 29. 9. 2016 ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu, a to ve smyslu mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestání. A dále bylo třeba ověřit, zda okolnosti, které původně vedly k udělení doplňkové ochrany, zanikly nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany není zapotřebí. Přitom se přihlíží k tomu, zda změna okolností je tak významná a trvalé povahy, že žalobkyni již nehrozí nebezpečí, že utrpí vážnou újmu.
32. Vzhledem k výše uvedenému krajský soud ověřil z rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany ze dne 18. 10. 2013, že tato byla žalobkyni udělena z těchto důvodů: „*Po zhodnocení výpovědi žadatelky, posouzení jejích hlavních motivů k podání současné žádosti o mezinárodní ochranu a výše citovaných aktuálních informačních pramenů dospěl správní orgán k závěru, že vzhledem k nastalé nepříznivé bezpečnostní situaci v Bělorusku, která se vyhroutila po posledních prezidentských volbách v prosinci 2010, v případě návratu výše jmenované žadatelky o udělení mezinárodní ochrany do vlasti nelze jednoznačně vyloučit, že by mohla být vystavena přímému a bezprostřednímu nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. Žadatelka splňuje důvody pro udělení doplňkové ochrany a doplňková ochrana se jí uděluje na dobu 12 měsíců ode dne nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.*“ Ostatní žalobkyní tvrzené obavy z návratu do vlasti žalovaný víceméně bez bližšího odůvodnění odmítl. Žalobkyně např. vyjádřila obavy z postihu běloruských státních orgánů za podání žádosti o mezinárodní ochranu, k čemuž žalovaný uvedl, že se obvykle podaří neúspěšnou žádost o mezinárodní ochranu utajit. Pokud by se přece jen k běloruským úřadům informace o neúspěšné žádosti o mezinárodní ochranu dostala, mohl by žadatel být obviněn z diskreditace republiky dle trestního zákoníku, což ovšem dosud nebylo využíváno. Žalovaný také poukázal na sdělení žalobkyně, která uvedla, že její cestovní pas s výjezdním vízem uděleným českým azylovým zařízením běloruské orgány neviděly, neboť se jí podařilo ho zničit (za pobytu v Rusku se jí podařilo přes známé vyřídit si nový cestovní pas a české turistické vízum; důvod následných komplikací

na běloruské hranici v Brestu žalobkyně neznala, problémy vyřídil manžel pomocí úplatku; zadržení po příletu z ČR do Moskvy žalobkyně dala do souvislosti s kontakty běloruských státních orgánů s příbuznými). Pokud pak k těmto poměrně vážným okolnostem na straně žalobkyně žalovaný pouze uvedl, že žalobkyni v případě jejího návratu do země původu nehrozí vážná újma, a to bez dalšího bližšího odůvodnění, pak lze konstatovat, že takový závěr nebyl jasně zdůvodněn ani podložen. Nepříjemné události žalobkyně nebyly nijak vysvětleny a nebylo vypořádáno, proč jsou tyto okolnosti a z toho plynoucí obavy žalobkyně nedůvodné.

33. Pro nyní posuzovanou věc je z výše provedené citace rozhodnutí o původním udělení doplňkové ochrany ze dne 18. 10. 2013 velmi podstatným také důvod udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. Tímto byla právě nastalá nepříznivá bezpečnostní situace v Bělorusku, která se vyhrotila po posledních prezidentských volbách v prosinci 2010, kdy opět svůj post obhájil prezident Alexandr Lukašenko, bylo odsouzeno několik set odpůrců režimu, kteří proti jeho znovuzvolení demonstrovali, a kvůli němuž nebylo možné považovat bezpečnostní situaci v Bělorusku za natolik uspokojivou, aby umožňovala žalobkyni její bezpečný návrat do vlasti; nebylo možné jednoznačně vyloučit, že by žalobkyně mohla být vystavena přímému a bezprostřednímu nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu. K uvedenému zdůvodnění samotného udělení doplňkové ochrany v rozhodnutí žalovaného ze dne 18. 10. 2013 je nucen krajský soud dodatečně sdělit, že je dosti obecné, vztahuje se na celou bezpečnostní situaci v zemi původu žalobkyně a nijak nespecifikuje konkrétní skutečnosti ve vztahu k žalobkyni, proč právě jí může hrozit skutečné nebezpečí vážné újmy v zemi původu a o jaké konkrétní nebezpečí či hrozbu by se mohlo jednat. V tomto kontextu lze poukázat na rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 11. 9. 2018, č. j. 4 Azs 68/2017-58, z něhož plyne, že čím obecnější a neurčitější jsou důvody pro udělení doplňkové ochrany, tím obtížnější je odůvodňování jejího neprodloužení.
34. Z rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany ze dne 1. 10. 2014 a 29. 9. 2016 vyplývá, že doplňková ochrana žalobkyně byla prodloužena z toho důvodu, že doposud v Bělorusku nedošlo k podstatnému zlepšení situace, naopak poměry byly natolik neuspokojivé, že nezaručovaly například spravedlivě vedený soudní proces, vůči obyvatelům docházelo k hrubému zacházení ze strany policejních orgánů nebo k nespravedlivému zadržování účastníků demonstrací. V případě návratu žalobkyně do Běloruska nebylo možné v této souvislosti vyloučit závažné problémy s běloruskými státními orgány, jejichž dopad na život či zdraví žalobkyně nebyl sto žalovaný předvídat. V později vydaném rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany ze dne 29. 9. 2016 bylo pouze stroze uvedeno, že důvody, pro něž byla žalobkyni udělena doplňková ochrana, trvají i nadále, přičemž v případě žalobkyně ani nenastaly okolnosti odůvodňující odnětí této formy mezinárodní ochrany. V případě obou rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany nebyl prováděn pohovor se žalobkyní, neboť správní orgán to pokládal za nadbytečné. V rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany ze dne 1. 10. 2014 bylo ještě nad rámec výše uvedeného konstatováno, že míra případných represí souvisí s aktivitami, které může považovat režim za nebezpečné, přičemž není rozhodující, zda jde o aktivity minulé či současné. I krátkodobá administrativní zadržení jsou potenciálně nebezpečná z důvodu možných provokací ze strany KGB vůči zadrženým, kteří se pak dopouštějí kázeňských přestupků, za které jsou tresty prodlužovány, či hrozí trestně právní postih.

Nejsou neznámé ani případy, kdy jsou aktivisté propuštěni a opětovně z jiné příčiny okamžitě zadrženi. Používány jsou také jiné formy nátlaku, aby se aktivisté do Běloruska nevraceli. Lze uvést např. neustálé návštěvy policie v místě bydliště, v případě žen používání hrozby sexuálního násilí či návštěvy sociálních pracovníků a též hrozba odebrání dítěte z důvodu zanedbávání jeho péče. Předpokládá se, že hrozba preventivních opatření proti aktivistům vracejícím se do Běloruska se bude zvyšovat s ohledem na opět nadcházející prezidentské volby.

35. Vzhledem ke shora provedeným citacím rozhodných pasáží z rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany a prodloužení doplňkové ochrany, krajský soud uvádí, že žalovaný měl v souladu se zákonnou úpravou najisto postavit v rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany, že žalobkyni již nadále nehrozí vážná újma ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu, včetně naplnění podmínek uvedených v § 17a odst. 1 písm. a) a odst. 2 zákona o azylu. Přitom měl žalovaný vycházet z porovnávání situace zachycené v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany a prodloužení doplňkové ochrany vůči situaci zjištěné v rámci nyní přezkoumávaného rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany. Žalovaný tedy měl porovnat, zda okolnosti, které vedly k udělení doplňkové ochrany a pro něž byla rovněž tato doplňková ochrana opakovaně prodloužována, již zanikly, nebo se změnily do té míry, že již doplňkové ochrany u žalobkyně není zapotřebí. Přitom musí jít o změnu okolností tak významnou a trvalou, že žalobkyni v případě jejího návratu do vlasti již nebude hrozit nebezpečí, že utrpí vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. zákona o azylu. Žalovaný sice shromáždil a v napadeném rozhodnutí citoval řadu informativních zpráv (viz výklad výše), z nichž rozsáhlé pasáže také citoval, avšak tyto pak pouze obecně shrnul tak, že *„z nich vyplývá, že v Bělorusku došlo k pozitivnímu vývoji stran bezpečnostní situace a žalobkyni tak již nic nebrání v tom, aby se do své vlasti navrátila“*. Z tohoto obecného shrnutí zlepšení situace v Bělorusku však nijak blíže ve vztahu k žalobkyni nevyplývá, že okolnosti, které vedly žalovaného k udělení doplňkové ochrany, a také k jejímu opakovanému prodloužení, zanikly, a že doplňkové ochrany u žalobkyně již není zapotřebí, neboť jí nehrozí již nebezpečí, že utrpí vážnou újmu [vážnou újmu podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, tedy újmu spočívající v mučení nebo nelidském či ponižujícím zacházení nebo trestání]. Přestože žalovaný shromáždil řadu podkladů z různých zdrojů, získané podklady a z nich plynoucí informace však individuálně nevyhodnotil ve vztahu k osobě a poměrům žalobkyně a nepostavil ani najisto, že v zemi původu žalobkyně došlo k takové změně okolností, že jí již nehrozí vážná újma z důvodu bezpečnostního dění a vývoje v Bělorusku, pročez doplňková ochrana již nebyla zapotřebí. Vzhledem k obecnosti důvodů pro udělení doplňkové ochrany žalobkyni (viz rozhodnutí ze dne 18. 10. 2013), bude zjevně složitější zdůvodnit případnou změnu bezpečnostní situace v Bělorusku, pokud taková změna výraznějšího a trvalejšího charakteru bude shledána. Žalovaný tedy bude muset porovnávat okolnosti, za kterých byla doplňková ochrana žalobkyni udělena, s okolnostmi danými při rozhodování o žádosti žalobkyně o opětovné prodloužení doplňkové ochrany.
36. V nyní posuzované věci tedy měl žalovaný pro své rozhodnutí o neprodloužení doplňkové ochrany zjistit ze shromážděných informačních zpráv o situaci v Bělorusku takové okolnosti, které by svědčily o tom, že zde došlo ke vskutku významné změně obecné bezpečnostní situace. S ohledem na výše provedený výklad lze také poukázat na rozsudek NSS ze dne 29. 6. 2011, č. j. 7 Azs 21/2011-57, z jehož závěrů na str. 5 vyplývá, že

„odejmutí doplňkové ochrany je možné jen a pouze tehdy, došlo-li ke kvalifikované změně, resp. úplnému zániku těch okolností, které vedly k udělení doplňkové ochrany.“

37. Krajský soud dále poukazuje také na to, že první rozhodnutí ve věci žalobkyně, a to rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany ze dne 18. 10. 2013 konstatovalo zhoršenou bezpečnostní situaci v Bělorusku po prezidentských volbách 2010 (masivní zatýkání atd.), přičemž následná rozhodnutí o prodloužení doplňkové ochrany ze dne 1. 10. 2014 a 29. 9. 2016 situaci v Bělorusku pouze vyhodnotila tak, že se situace v Bělorusku nezměnila a nezlepšila, a že v případě návratu žalobkyně nelze v této souvislosti vyloučit závažné problémy s běloruskými státními orgány, jejichž dopad na život či zdraví žalobkyně nelze předvídat. Žalobkyni tedy nadále hrozila v případě jejího návratu do země původu újma. V této souvislosti však musí krajský soud zmínit, že podklady shromážděné žalovaným se převážně vyjadřují k situaci v Bělorusku v letech 2014, 2015 a 2016 (byť jsou vypracovány např. počátkem roku 2018), přičemž pro věc mnohem aktuálnější situaci, např. z roku 2017 a první poloviny roku 2018 vůbec nehodnotí a nijak o ní nereferují. Z tohoto pohledu jde tedy o zprávy nerelevantní a poměrně zastaralé, jež navíc vůbec nedokládají změnu celkové i bezpečnostní situace v Bělorusku, že aktuálně došlo v tomto směru ke zlepšení, a že se tam může žalobkyně bez obav vrátit, jak uváděl žalovaný. Např. z Informace Freedom House, leden 2018, konkrétně jeho úvodní strany vyplývá, že vzhledem ke snaze vládních úřadů zpřístupňovat oficiální informace na internetu se hodnocení politických práv v Bělorusku zlepšilo z předchozího stupně 7 na současný stupeň 6, avšak k takové změně mohlo zjevně dojít pouze navenek (vůči okolním státům) a nikoliv uvnitř státu pro občany Běloruska, neboť tam probíhá tvrdá cenzura, vláda je vlastníkem jediného poskytovatele internetových služeb v zemi a ovládá internet prostřednictvím právnických a technických prostředků. Rovněž sdělovací prostředky hlavního názorového proudu jsou takřka úplně kontrolovány vládou (všechny tyto informace vyplývají ze str. 5 stejné zprávy). Na str. 6 totožné zprávy se nachází odpovědi na to, zda jedinci mohou v Bělorusku svobodně vyjadřovat své osobní názory na politická a jiná citlivá témata beze strachu ze sledování nebo odplaty. Ve zprávě je k tomu uvedeno, že využívání odposlechu a jiných způsobů sledování státními bezpečnostními orgány omezuje právo na svobodnou soukromou diskuzi. Z obavy, že konverzace je monitorována agenty státní bezpečnosti, se občané často vyhýbají hovorům o citlivých tématech po telefonu nebo na internetových komunikačních platformách. Z uvedeného je zcela zjevné, že žalobkyně se při telefonních hovorech s dcerou musí obávat cokoliv sdělovat či se naopak na citlivá témata vyptávat tak, aby dceru dále v jejím životě v Bělorusku neohrožovala. Pokud jde o možnost žalobkyně dovolat se svých práv u nezávislého a nestranného soudu v Bělorusku, pak k této oblasti se stejná zpráva na str. 7 vyjádřila tak, že soudy se poslušně podřizují prezidentovi, který se souhlasem loutkového parlamentu jmenuje soudce Nejvyššího soudu. V případech s politickým podtextem není právo na spravedlivý soudní proces často respektováno. Pravomoc prodloužit případnou předsoudní vazbu náleží vyšetřovateli, nikoli soudci, což porušuje mezinárodní normy. Neexistence nezávislého dohledu policii umožňuje, aby běžně a masivně porušovala zákonné postupy. Na str. 8 je v této souvislosti ve zprávě ještě uvedeno, že orgány pověřené vymáháním zákonnosti mají rozsáhlé pravomoci k tomu, aby vůči podezřelým osobám uplatnily fyzickou sílu, přičemž tyto osoby mají v případě, že je s nimi špatně nakládáno, málo možností obrany. Skupiny na ochranu lidských práv pokračují v dokumentování případů bití, mučení a nátlaku během vazby. Ze shromážděných spisových zpráv, a to nejen z posledně citovaných pasáží, vyplývá, že

v Bělorusku nedochází k žádným významným změnám a ani zlepšování situace na poli lidských práv.

38. Jak plyne z Informace MZV ČR ze dne 27. 4. 2018, státní orgány Běloruska mají přesný přehled o délce pobytu v zahraničí všech svých občanů, kteří v posledních letech vycestovali, nikoliv však o jeho typu. Vzhledem k okolnostem naznačeným žalobkyní (komplikace na běloruské hranici v Brestu, zadržení po příletu z ČR do Moskvy), nelze zcela vyloučit nebezpečí hrozící žalobkyni v případě jejího návratu do Běloruska, kdy by si tajné složky běloruského aparátu zcela jednoduše mohly zjistit, že žalobkyně v ČR požívala doplňkovou ochranu. Pro režim, jenž užívá násilí, mučení a jiné týrání lidí toto nemůže být žádný problém, avšak pro žalobkyni totéž může představovat nebezpečí při jejím návratu do země původu. Přestože bylo uvedeno v rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany, že se obvykle podaří neúspěšnou žádost o mezinárodní ochranu utajit, toto skutečně nemusí být pravidlem, zvláště pokud je žalobkyně již v hledáčku tajných služeb, které se na ni dcery a sousedů dotazují a opakovaně ji v místě původního bydliště hledají. Důvodem může být také manžel žalobkyně, jenž pracoval dříve v ruských vojenských objektech a KGB může mít za to, že nějaké znalosti z té doby vyzradí. V rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany bylo k tomu také uvedeno, že pokud se běloruským úřadům informace o neúspěšné žádosti o mezinárodní ochranu dostane, mohl by být žadatel obviněn z diskreditace republiky dle trestního zákoníku. I když tato pasáž trestního zákoníku nebyla dosud využívána, může být tato praxe kdykoliv změněna a v případě žalobkyně uvedené ustanovení aplikováno. V tomto směru nemá žalobkyně žádnou jistotu. Žalobkyně sice zřejmě nebyla před opuštěním země v hledáčku milice nebo jiného státního orgánu, avšak dlouhou dobu se v zemi původu nevyskytovala a zjevně nepřispívala do tamního zdravotního a sociálního systému, což je v Bělorusku velmi sledováno a vyznačováno v tzv. pracovní knížce (viz Informace MZV ČR ze dne 21. 3. 2018). Chybějící zápisy za předchozí období pak vyvolávají pochybnosti o tom, zda dotyčná platila v Bělorusku daně. V tomto ohledu tedy lze poukázat právě na obavy žalobkyně z toho, že by v případě jejího návratu do země původu neměla práci a možná by ani nepobírala důchod.
39. V souvislosti se shora popsány výtkami krajský soud ještě poukazuje na to, že se sice mohla podle slov žalovaného situace v Bělorusku uklidnit, a to oproti situaci panující tam po prezidentských volbách roku 2010, kdy probíhalo mohutné zatýkání osob, avšak není zřejmé, proč ještě v rozhodnutích o prodloužení doplňkové ochrany dne 1. 10. 2014 a 29. 9. 2016 žalovaný argumentoval tím, že situace v Bělorusku se nezměnila a nebezpečí nadále pro žalobkyni trvá. Přitom zprávy shromážděné žalovaným k situaci v Bělorusku převážně hovoří o letech 2014, 2015 a 2016 a toto období také hodnotí. Naproti tomu rozsáhlé citace z některých shromážděných zpráv tak, jak to učinil žalovaný v napadeném rozhodnutí, nepřinesly ve věci nic konkrétního a ani odůvodňujícího negativní rozhodnutí, neboť neobjasňovaly, čeho se týkalo údajné aktuální zlepšení situace v Bělorusku, popř. zlepšení zejména ve vztahu k životu a obavám žalobkyně. U mnohých pasáží není zřejmé, jaký mohou mít vliv na život a obavy žalobkyně.
40. S ohledem na výše uvedené krajský soud uzavírá, že podaná žaloba byla důvodná, a že ve správním řízení nebyly ověřeny takové důvody, které by svědčily o kvalifikované změně bezpečnostní situace v Bělorusku, pro kterou by žalobkyni již skutečně nehrozila vážná

újma v případě jejího návratu do vlasti [ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. b), § 17a odst. 1 písm. a) a odst. 2, § 53a odst. 4 zákona o azylu]. Lze tak konstatovat, že ve věci nebyl zjištěn skutkový stav tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti a v rozsahu, jenž je nezbytný vzhledem ke konkrétním okolnostem případu (§ 2 odst. 4 a § 3 správního řádu).

V. Závěr a náklady řízení

41. Ze všech shora uvedených důvodů krajský soud žalobě vyhověl a napadené rozhodnutí žalovaného zrušil (§ 76 odst. 1 písm. a) s.ř.s. – vady řízení spočívající v nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů rozhodnutí; § 76 odst. 1 písm. b) s.ř.s. – vady řízení spočívající ve skutkovém stavu, který vzal správní orgán za základ napadeného rozhodnutí, a jenž ve spisech nemá oporu) a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1, 4 a 5 s.ř.s.).
42. O náhradě nákladů řízení krajský soud rozhodl tak, že nepřiznal toto právo žádnému z účastníků. Žalobkyně sice byla v řízení plně úspěšná (§ 60 odst. 1 s.ř.s.), avšak právo na náhradu nákladů řízení neuplatnila, neboť jí žádné náklady nevznikly. Žalobkyně neplatila soudní poplatek za podanou žalobu, neboť tato věc je od placení soudních poplatků osvobozena. Žalovaný nebyl ve věci úspěšný, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 29. června 2020

JUDr. Kateřina Mrázová, Ph.D., v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
B. Z.